

ورزش حرفه‌ای زنان مسلمان با تاکید بر ضرورت رعایت پوشش اسلامی

حسن زینعلی (ایران)^۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۲۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۰۹

چکیده:

امروزه با تحول در شیوه زندگی شهری و ارتباطات فراگیر جهانی و بین المللی ورزش، به خصوص ورزش حرفه ای در جوامع جهانی برای بانوان امری جدی تلقی می‌شود و از آنجایی که بانوان در خانواده و اجتماع نقش بسیار مهمی دارند؛ تأثیرات آن به سلامت جسم، نشاط روح، انجام صحیح نقش مادری - همسری و تربیت نسل آینده می انجامد. پژوهش حاضر با هدف بررسی بیشتر جوانب متعدد ورزش حرفه ای بانوان در صدد آن است، ورزش حرفه ای بانوان از جمله حجاب و جایگاه زن در اسلام را از طریق مطالعات کتابخانه ای، با روش توصیفی- تحلیلی بررسی نماید. در محور مقاله حاضر به بررسی جوانب ورزش بانوان از جمله حجاب و جایگاه زن در اسلام در عرصه های کشوری و بین المللی که در منظر و مقابل رسانه ها و دید نامحرمان است، پرداخته شده و در نتیجه بیان شده ورزش کردن حرفه ای بانوان در منظر نگاه نامحرمان با رعایت کامل حجاب اسلامی قابل جمع نمی باشد و همچنین این نوع ورزش با جایگاه رفیع و والای زن در اسلام و گام نهادن در تکامل خود و دیگران قابل جمع نمی باشد.

کلید واژه ها:

حجاب، زن در اسلام، ورزش بانوان، ورزش حرفه‌ای.

مقدمه

۱ طلبه درس خارج یک، مدرسه شهیدین. ۱۳۷۵۳۸۰۷۲@zs@gmail.com

انسان موجودی کمال طلب می باشد و در جهت رشد و تعالی خود از ابزاری به نام جسم استفاده می کند و از این مرکب به خوبی باید مراقب کند؛ چرا که راه رسیدن به مقصد نهایی، از گذر صحت جسم می گذرد. از طرفی دیگر، از جمله عوامل صحت و تندرستی و سلامت جسم، علاوه بر مسأله تغذیه، ورزش کردن صحیح و اصولی، در حدی که موجب سلامت جسم و تندرستی گردد، ممدوح و مورد تایید و تاکید متخصصین است، چرا که بدن انسان با عدم تحرک و خمودی دچار ضعف و فساد می گردد و در نتیجه کندی حرکت در امور معنوی، سردرگمی راه رسیدن به سعادت انسان جهت حیات ابدی خود را در پی دارد. اما باید در نظر داشت آن ورزشی که موجب صحت جسم و کمک کار حرکت و تکامل است، ورزشی است که هم از نظر زمانی و هم از لحاظ جسمی تمام وقت و تمام قوای بدنی را درگیر خود نکند چرا که در این صورت نقض غرض خواهد شد، چرا که هدف انسان رشد و تکامل حقیقی است که آن نیز فقط با حرکت روحی و با وسیله و ابزاری چون جسم محقق می گردد، در ورزش حرفه ای، تمرکز و هدف فقط به روی جسم رفته و علاوه بر ضررهای جسمی که بعضا حکم حرمت آنها ثابت است، انسان را از مسیر تکامل خود باز می دارد چرا که تقریبا می توان گفت در این صورت هیچ گونه فعالیت در راستای رشد روحی و حقیقی خود نمی توان داشت. در این حوزه پژوهش های مختلفی انجام شده اما با این دید و بیان که اسلام مخالفتی با حضور بانوان در عرصه های اجتماعی از جمله ورزش آنان ندارد و بیشتر از این منظر مسأله را مورد بررسی قرار داده اند که برخی مقالات آن به شرح ذیل است:

محمد مهدوی (۱۳۹۷)، در مقاله؛ "تحلیل نوع نگرش ها به فرهنگ حجاب و عفاف در ورزش بانوان" از طریق مطالعه موردی به بررسی نوع نگرش بانوان ورزشکار به حجاب و عفاف در ورزش بانوان و همچنین به فرصت یا محدودیت حجاب و عفاف در امر ورزش می پردازد و معتقد است ارتباط مثبت و معناداری بین نوع نگرش ها به فرهنگ حجاب و عفاف در ورزش بانوان با فرصت ها و محدودیت های حجاب در ورزش وجود دارد و نتیجه حاصل از این تحقیق نشان می دهد که بیشتر افراد شرکت کننده در ورزش نه تنها حجاب را مانع از ورزش نمی دانند

ورزش حرفه‌ای زنان مسلمان با تاکید بر ضرورت رعایت پوشش اسلامی/ ۱۲۳

بلکه آن را فرصتی برای شکوفایی خود می‌داند همچنین فرهنگ‌سازی و آموزش مردم از پیشنهاد های مهم آنان به دست‌اندرکاران اقتصادی و فرهنگی اعم از حوزه‌ها و دانشگاه‌ها و برای رسیدن به هدف مورد نظر است .

زینب مشهودی (۱۳۹۶)، در مقاله؛ "ورزش بانوان از منظر فقه"، به شناخت ماهیت ورزش بانوان براساس معیارهای اسلامی و مطابق با منزلت زن مسلمان می‌پردازد و از طریق مطالعه موردی در تلاش است به بیان مسائل مربوط به ورزش بانوان با رجوع به حوزه فقه اسلامی و جستجو در محصولات و منابع فقهی شیعه اصول کلی ورزش بانوان بپردازد و نتیجه می‌گیرد: با توجه به سیره عقلا و اصل برائت، ورزش برای بانوان مباح است و مؤید آن آیات و روایاتی است که در زمینه تندرستی و تقویت جسم وجود دارد و محدوده این امر نیز تا آنجا است که برای آنان ضرری نداشته باشد و مستلزم فعل حرامی نگردد، در این صورت مجاز شمرده شده است.

با توجه به شیوع ورزش بانوان در مراتب کشوری، جهانی و بین‌المللی و ضرورت علم و آگاهی بانوان نسبت به منافات داشتن یا نداشتن این نوع ورزش‌ها با حجاب و جایگاه مهم زن در اسلام ضرورت طرح این بحث بیش از پیش نمایان می‌شود؛ تا بانوان کشورمان این مسأله را هم از جهت حجاب و هم از جهت جایگاه بانوی تراز اسلام مورد بررسی قرار دهند و در آن راستا گام نهند؛ چرا که بانوان می‌توانند علاوه بر انگیزش، ترغیب و تشویق اعضای خانواده و آحاد افراد جامعه در اجتماع و مسائل فرهنگی، اقتصادی و سیاسی از طریق اندیشه‌دهی و بروز کنش آگاهانه در برابر مسائل مبتلا به نظام اسلامی در موضوعات فوق در سطح اجتماع و فراتر از آن در سطح جهان نقش آفرینی کنند.

بنابر نقش مهم و تأثیرگذار بانوان در جامعه، به خصوص در حیطه ورزش‌های جهانی و بین‌المللی، هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی جوانب ورزش بانوان از حیث حجاب و جایگاه زن در اسلام از طریق مطالعات کتابخانه‌ای می‌باشد؛ لذا با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی به ارائه جوانب متعدد این موضوع می‌پردازیم و در این راستا به سوالات ذیل پاسخ می‌دهیم:

آیا امکان ورزش حرفه ای بانوان در عرصه کشوری و بین المللی با توجه به مسئله حجاب وجود دارد؟

آیا امکان ورزش حرفه ای بانوان در عرصه کشوری و بین المللی با توجه به مسئله جایگاه زن در اسلام وجود دارد؟

۱- ورزش بانوان و حجاب اسلامی

حجاب در لغت به معنای مانع، چیزی که بین دو چیز جدایی بیندازد، پوشاندن و پوشش (ستر) است (رک: جوهری، ۱۳۷۶؛ زبیدی، ۱۴۱۴). و در اصطلاح دینی و عملی آن به معنای پوشش اعضای بدن جز موارد استثنا شده چون گردی صورت و دو دست تا مچ دست در بانوان و همچنین پوشش عورت و پوشش متعارف اعضای بدن در مردان در مقابل بانوان است؛ که این حکم در اسلام، ضروری و وجوبی است و اگر کسی به قصد انکار آن از دین و نفی کردن آن به پاخیزد مرتد خواهد بود. البته لازم به ذکر است که غالب و نوع بدحجابان کشورهای اسلامی و مسلمانان هیچگاه قصد نفی و انکار به معنای خاص آن را ندارند.

۱-۱ حجاب در قرآن

در قرآن کریم در رابطه با مسئله حجاب زنان و مردان آیات متعددی وجود دارد که به آیه ۳۱ سوره نور، و آیه ۵۹ سوره احزاب، می توان اشاره نمود.

۱-۲ حجاب در روایات

در روایات اهل بیت علیهم السلام روایات فراوان و متعددی مربوط به حجاب وارد شده است که تنها به چند روایت در این زمینه بسنده می کنیم:

۱- پیامبر اکرم روزی از دخت گرامی شان فاطمه زهرا می پرسند چه چیزی خیر و بهتر برای زن است؟ حضرت در پاسخ عرضه داشتند اینکه مردی را نبیند و مردی نیز وی را نبیند. بعد از این

ورزش حرفه‌ای زنان مسلمان با تاکید بر ضرورت رعایت پوشش اسلامی/ ۱۲۵

کلام بود که پیامبر ایشان را احترام نمودند. (و قال النبي صلى الله عليه وآله وسلم: أي شيء خير للمرأة؟ قالت: أن لا ترى رجلا ولا يراها رجل، فضمها إليه وقال: ذرية بعضها من بعض)

لازم به ذکر است که مراد این کلام یعنی حتی الامکان از نگاه نامحرمان برای حفظ دین و دنیای خود محفوظ باشد و هیچ گونه منافاتی با حضور در اجتماع و فعالیت در راستای ارتقای خویش و دیگران ندارد چرا که هم اکنون جامعه ما به شدت در زمینه‌هایی نیاز به حضور بانوان مؤمنه دارد.

۲- روزی پیامبر اکرم از اصحاب خود سوال پرسید ماهیت زن چیست؟ در پاسخ گفتند: که عورت است (یعنی باید محفوظ و پوشیده باشد) حضرت پرسیدند: «کی به خداوند متعال نزدیک تر است؟» کسی پاسخ را نمی دانست، وقتی حضرت زهرا این کلام را شنیدند فرمودند: «نزدیک ترین حالت یک زن به خدای خویش این است که ملتزم به حضور در منزل باشد و خود را مقید به وظایف در منزل و در معرض نگاه نامحرمان قرار ندادن است» در این هنگام و بعد از این سخن، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: همانا فاطمه پاره تن من است (قمی، ۱۳۴۴، ۲/۷۰۴).

سأل رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم أصحابه عن المرأة ما هي؟ قالوا: عورة، قال: فمتى تكون أدنى من ربها؟ فلم يدروا، فلما سمعت فاطمة عليها السلام ذلك قالت: أدنى ما تكون من ربها أن تلزم قعر بيتها، فقال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: ان فاطمة بضعة مني

۳- امام علی (علیه السلام) فرموده اند:

حفظ، حراست، پنهان کردن و دور داشتن زن از نامحرم بهترین نعمت و خوشبختی برای اوست و زیبایی، دلربایی و جذابیت او را گسترش می‌دهد (صیانه المراه انعم لحالها و اودوم لجمالها. آمدی، ۱۴۱۰: ۲۳۴).

۴- امام علی علیه السلام: پوشیدن لباس ضخیم بر شما لازم است، زیرا کسی که لباسش نازک و بدن نما باشد، دینش نیز ضعیف و نازک است (مجلسی، ۱۳۱۵: ۴۳/۳۳۴).

۱-۳ فلسفه حجاب در قرآن:

هرچند در هر بخش و بعدی برای سیر به مدارج کمال بین زن و مرد تفاوتی نیست، منتها باید اندیشه‌ها قرآن‌گونه باشد، یعنی همان گونه که قرآن بین کمال و حجاب و اندیشه و عفاف جمع نمود، ما نیز در نظام اسلامی بین کتاب و حجاب جمع کنیم. یعنی عظمت زن در این است که نبینند مردان نامحرم را و مردان نیز آنان را نبینند.

قرآن کریم وقتی درباره حجاب سخن می‌گوید می‌فرماید: حجاب عبارت است از «احترام گذاردن و حرمت قائل شدن برای زن که نامحرم او را از دید حیوانی ننگرد» لذا، نظر کردن به زنان غیر مسلمان را، بدون قصد تباهی جایز می‌داند و علت آن این است که زنان غیر مسلمان از این حرمت بی‌بهره‌اند.

حال اگر کسی از تشخیص اصول ارزشی عاجز باشد، ممکن است - معاذ الله - حجاب را يك بند بدارد، و حال این که قرآن کریم در آیه ۵۹ سوره احزاب، وقتی مسأله لزوم حجاب را بازگو می‌کند، علت و فلسفه ضرورت حجاب را چنین بیان می‌فرماید: «ذلک ادنی ان یعرفن فلا یوذین»

یعنی برای اینکه شناخته نشوند و مورد اذیت واقع نگردند چرا که آنان تجسم حرمت و عفاف جامعه هستند و حرمت دارند (جوادی، ۱۳۹۸: ۴۳۸).

ورزش حرفه‌ای زنان مسلمان با تاکید بر ضرورت رعایت پوشش اسلامی/ ۱۲۷

قرآن به منظور تزکیه جامعه، هم به مردها سفارش کرده، تماس رویارو با زنان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم نداشته باشید و سؤال و جوابتان در پشت پرده حجاب باشد و هم به زن‌ها دستور داده که صرف پوشیدن چهره و پرهیز از تماس بی‌واسطه کافی نیست، بلکه در هنگام گفتگو با مردها صدا را رقیق و جذاب و گیرا نکنید، تا زمینه آز بیمار دلان نشود. چنان که لازم است از تعبیرهای فتنه‌آمیز جداً پرهیز شود.

اگر کسی نخواهد به حفظ ظواهر و رعایت دستورهایی حجاب و عفاف اعتنا کند، به بهانه این که قلب باید سالم باشد، باید بداند که طهارت دل فقط با عواملی حاصل می‌شود که خدای سبحان آن را موجب تزکیه معرفی کرده است. بنابراین، هم زن‌ها می‌توانند شئون فردی و اجتماعی را به خوبی رعایت کنند و هم مردها؛ لیکن در صورتی که هر کدام در حریم اختصاصی خود قرار گیرند. و اگر نیازی به طرح سؤال و پاسخ بود، سعی شود که رویارو نباشد. زن‌ها بکوشند که سؤال و جواب را با صدای نازک و گیرا ادا نکنند. و همگان اعم از زن و مرد بدانند که رعایت این ادب اخلاقی هم عامل تزکیه نفوس مردان است و هم سبب تهذیب روح زنان بعضی از این نمونه‌های یادشده برای تعدیل غریزه خودخواهی و تکبر، و بعضی برای تعدیل غریزه جنسی است؛ زیرا این غرایز مانند علف هرزی است که باید مزرع دل از آن پاکسازی شود تا زمینه رشد شجره طوبی یعنی طهارت روح فراهم آید (جوادی، ۱۳۹۷: ۳۵۵).

۱-۵ پشوانه حجاب در دین

اسلام زن را در سایه حجاب و سایر فضائل به صحنه می‌آورد تا معلم عاطفه، رقت، درمان، لطف و صفا و وفا و مانند آن شود، در حالی که دنیای کنونی، حجاب را از زن گرفته تا زن به عنوان بازیچه به بازار بیاید و غریزه را تأمین کند. زن وقتی با سرمایه غریزه به جامعه آمد دیگر معلم عاطفه نیست. فرمان شهوت می‌دهد نه دستور گذشت، و شهوت جز کوری و کری چیزی

به همراه ندارد. لذا اسلام اصرار دارد که زن در جامعه بیاید ولی با حجاب بیاید، یعنی بیاید که درس عفت و عاطفه بدهد نه اینکه درس شهوت و غریزه بیاموزد (جوادی، ۱۳۹۸: ۳۹۷).

۱-۶ پاسخ شبهه

در مسأله حجاب خیلی از جوانان اعم از زنان و مردان می‌گویند هم اکنون و بعد از مدتی با دیدن صحنه‌هایی که اسلام با آن مخالفت می‌کند و پوشاندن آن را از دید نامحرم واجب کرده است دیگر شهوت‌شان برانگیخته نمی‌گردد و به صورت عادی رفتار می‌کنند و این مسأله را واگذار به عرف میکنند و می‌گویند عرف نیز در مسأله حجاب دارای سخن است و آن نیز دارای ملاک است.

پاسخ: ابتدا همه ما نسبت به تمام احکام و فروع الهی باید متعبد باشیم و در برابر فرامین الهی خاضعانه و خاشعانه سر تعظیم فرو آوریم و اهل عمل باشیم، چرا که باید بدانیم همه افعال الهی از جمله فرامین وی حکیمانه است و ما نیز از دستیابی به همه حکمت‌ها عاجز هستیم.

در مسأله حجاب در پاسخ به چنین سخنانی باید گفت اولاً گناه کردن عادی شده است چرا که باید نسبت به اوامر الهی متعبد بود و هر آنچه که خداوند متعال واجب کرده است را مراعات نمود.

از طرفی هم باید متعبد بود و هم باید دانست که اگر به حکمت‌ها و اسرار احکام برسیم فقط به بخشی از آنها خواهیم رسید مگر اینکه در کتاب و سنت تصریح به حصر آن شده باشد همچون مست‌کنندگی برای خمر و مشروبات الکلی. لذا در این مسأله باید گفت، متأسفانه گناه کردن عادی شده است و این خود از جمله بزرگترین و مهمترین خطراتی است که انسان را تهدید میکند، و آن عادی شدن گناه و ریختن قبح آن است.

از طرفی نیز جای دارد به حکمتی دیگر از حجاب که هم پاسخی دیگر است به این مسأله و هم خود نکته‌ای بسیار قابل تأمل است بپردازیم و آن اینکه دین مبین اسلام طبق آیات شریفه‌ای چون ((و انکحوا....)) و... بسیار بر تشکیل خانواده و پاسداری از آن توصیه و تاکید می‌کند و راهکارهای فراوانی نیز بیان داشته است؛ لذا حرمت بین زنان و مردان باید همیشه محفوظ باشد، خصوصاً بانوان چون گوهری گرانسنگ محفوظ و مورد جاذبه مردان باشند تا رغبتی برای گرایش به زن (که غریزه هر دو تمایل به یکدیگر هست) در تشکیل خانواده و تربیت انسان‌های دیگر باشد. و الا با وجود هنجارشکنی‌های خیابانی این میل مردان در خیابان و جمع‌های نا مشروع به ثمر می‌رسد و دیگر به تشکیل خانواده نمی‌انجامد و هیچ‌گونه فایده‌ای در راستای رشد خودشان و تربیت دیگر انسان‌ها نخواهد داشت و فقط خوی حیوانی و شهوانی آنها را ارضاع می‌کند.

بنابراین روح مسئله، محدودیت کامیابی‌ها به محیط خانوادگی و همسران مشروع است، نه آزاد بودن کامیابی‌ها و کشیده شدن آنها به محیط اجتماع. از نظر اسلام محدودیت کامیابی‌های جنسی به محیط خانوادگی و همسران مشروع، از جنبه درونی به بهداشت روانی اجتماع کمک می‌کند و از جنبه خانوادگی سبب تحکیم روابط افراد خانواده و برقراری صمیمیت کامل بین زوجین می‌گردد و از جنبه اجتماعی موجب آرامش در فعالیت‌های روزمره می‌گردد و از نظر جایگاه زن در برابر مرد، سبب می‌گردد که ارزش زن در برابر مرد بالا رود. لذا حکت پوشش اسلامی می‌تواند چند جنبه داشته باشد. بعضی از آنها روانی، بعضی خانوادگی و بعضی دیگر جنبه اجتماعی و همچنین مربوط است به بیان والا بودن جایگاه زن و جلوگیری از بتذل

حجاب در اسلام از یک مسئله اساسی‌تر ریشه می‌گیرد و آن این است که اسلام می‌خواهد انواع التذاذهای جنسی، چه بصری و سمعی و چه انواع دیگر به محیط خانوادگی و در کادر ازدواج قانونی اختصاص یابد، اجتماع منحصراً برای کار و فعالیت باشد تا تمرکز بر روی خانواده شود و موجبات ارتقا خود و دیگران باشد، بر خلاف سیستم غربی عصر حاضر که کار و فعالیت را با

لذت جویی‌های جنسی به هم می‌آمیزد، و این امر خود موجب انحطاط و بیراهه رفتن انسان‌ها می‌گردد.

۱-۷ حجاب و عرف

با توجه به نکات یاد شده این نکته را نیز قابل تأمل است که مسأله حجاب دارای اصول و چهارچوب‌های بسیار قوی و دقیق است که دین اسلام آنها را بیان داشته است و از آنها چون خطوط قرمزی تغییر ناپذیر در همه اعصار یاد شده است؛ لذا با این توضیحات بحث تأثیر عرف در حجاب و احکام آن به خوبی واضح می‌گردد که عرف قادر نیست هیچ گونه تغییری در ماهیت حجاب و اصل احکام و مقادیر پوشش آن داشته باشد. نهایت کار عرف در تشخیص مصداق حجاب برتر و کامل در هر عصری و اقلیمی است البته آن هم نه هر عرفی بلکه عرفی متشرع که خود نیز آشنایی قابل قبولی با دین اسلام و احکام آن دارد.

۱-۸ استفتائات

در ادامه به نقل فتاوی برخی از مراجع عظام تقلید حفظهم الله در مورد حجاب از جمله اصل تشریع آن و پاره‌ای از احکام و فروع آن پرداخته خواهد شد و سپس در نتیجه‌گیری، آن احکام را با ورزش حرفه‌ای بانوان تطبیق داده می‌شود.

پوشش در مقابل نامحرم:

الف) پوشش زن

پوشش زن در مقابل نامحرم باید به گونه‌ای باشد که:

ورزش حرفه‌ای زنان مسلمان با تاکید بر ضرورت رعایت پوشش اسلامی/۱۳۱

- ۱- به جز گردی صورت و مچ دست به پایین (بدون آرایش و زیورآلات) آشکار نباشد.
- ۲- برجستگی‌ها و زیبایی‌های بدن زن، با وجود پوشیدن آن، آشکار نباشد.
- ۳- رنگ و خصوصیات آن به گونه‌ای نباشد که جلب توجه کند و موجب تحریک اطرافیان شود (ر.ک: سایت KHAMENEI.IR).

الف : آیا حجاب از ضروریات دین است؟ حکم کسانی که به آن بی اعتنایی می کنند، چیست؟

آیت الله خامنه‌ای: اصل حجاب، ضروری دین محسوب است و بی اعتنایی به اصل حجاب و عدم رعایت آن معصیت و گناه است.

آیت الله تبریزی: اصل حجاب برای زنان از ضروریات دین است و حکم کسانی که به آن بی اعتنایی نمایند حکم بی اعتنایی به سایر تکالیف دینی است.

آیت الله سیستانی: اصل حجاب از مسلمات شریعت است و در قرآن آمده است ولی کسانی که توجه به وضوح آن ندارند، انکار آنها مستلزم انکار نبوت نیست و بی اعتنایی، عملی گناه است.

آیت الله مکارم شیرازی: آری حجاب از ضروریات دین است ولی انکار آن برای کسانی که از ضروری بودن آن آگاهی ندارند، موجب ارتداد نمی شود.

آیت الله بهجت (ره): بی اعتنایی به حجاب گناه است و داشتن حجاب واجب است.

ب) آرایش زنان در خیابانها و بیرون گذاشتن مقداری از موها و پوشیدن جوراب بدن نما و لباسهای محرک چه صورتی دارد؟

آیت الله فاضل لنکرانی (ره): حرام است.

آیت الله بهجت (ره): حرام است.

آیت الله مکارم شیرازی: بدون شک جایز نیست.

آیت الله تبریزی: جایز نیست.

آیت الله سیستانی: جایز نیست.

ج) پوشیدن جوراب نازک برای خانمها در مقابل نامحرم چه صورتی دارد؟ آیا با پای بدون جوراب، حضور در مقابل نامحرم جایز است؟

آیت الله خامنه‌ای: جوراب نازک اگر به گونه ای باشد که جوراب محسوب نمی شود، حضور با چنین جورابی در حضور نامحرم جایز نیست.

آیت الله بهجت (ره): خیر، جایز نیست.

آیت الله مکارم شیرازی: الف: اگر به قدری نازک باشد که پای آنها معلوم باشد برای پوشیدن کافی نیست. ب: سزاوار است کف و روی پای خود را نیز بپوشاند.

آیت الله سیستانی: جایز نیست.

آیت الله سبحانی: جایز نیست.

۵- در صورتی که زن می داند مرد نامحرم به قصد لذت به صورت و دستهای معمولی زینت نشده او نگاه می کند، در این فرض پوشاندن صورت و دستها لازم است یا خیر؟

ورزش حرفه‌ای زنان مسلمان با تاکید بر ضرورت رعایت پوشش اسلامی/۱۳۳

آیت الله خامنه‌ای: در فرض مذکور باید حتی وجه و کفین خود را هم بپوشاند.

آیت الله بهجت(ره): پوشاندن دست و صورت مطلقاً بنا بر احتیاط لازم است.

۶- الف) پوشیدن مانتوهای کوتاه، تنگ و رنگارنگ با رنگهای روشن که جلب نظر نامحرم را می‌کند چه صورت دارد؟ متأسفانه در برخی شهرها آموزش و پرورش پوشیدن مانتوها با رنگ روشن را توصیه می‌کند.

آیت الله بهجت(ره): هر چه جلب نظر نامحرم کند، جایز نیست.

آیت الله سیستانی: لازم است که آن را از نامحرم بپوشاند.

آیت الله مکارم شیرازی: در صورتی که تنگ و چسبان و زینتی نباشد و تمام بدن زن به جز گردی صورت و دستها تا مچ پوشیده باشد، اشکالی ندارد ولی چادر حجاب برتر است.

ب) پوشیدن مانتوهای تنگ و کوتاه توسط زنان که حجم بدن آنها پیداست، از نظر شرعی چه صورتی دارد؟

آیت الله خامنه‌ای: اگر موجب جلب توجه نامحرم یا باعث فساد و ارتکاب حرام گردد جایز نیست.

آیت الله بهجت(ره): اگر موجب ریه باشد حرام است.

آیت الله مکارم شیرازی: جایز نیست.

آیت الله سیستانی: پوشاندن آن از نامحرم لازم است.

آیت الله سبحانی: حجم بدن زن باید پوشیده باشد.

۷- حضور زنان در کوچه و بازار، بدون وجود ضرورت و سر و کار داشتن بیش از حد با نامحرمان چگونه است؟

آیت الله فاضل لنکرانی (ره): مناسب نیست، بلکه در بعضی موارد جایز نیست.

آیت الله بهجت (ره): جواز و عدم جواز، دائر مدار اشتغال بر حرام و عدم آن است.

آیت الله سیستانی: اگر با رعایت احکام شرع باشد اشکال ندارد اگر چه بهتر ترک است.

آیت الله مکارم شیرازی: در برخورد و گفتگو با نامحرمان به گفتگوهای عادی اکتفا کنند.

۱-۹ مفسده و ريبه

در معنای ريبه وجوه مختلفی چون ترس وقوع در حرام؛ ترس از افتتان، یعنی واقع شدن در فشار غریزه جنسی و ترس از خطورات ذهنی به خاطر نگاه به صحنه‌های حرام ذکر شده است. این تفاسیر از علمایی چون سید محمد کاظم طباطبایی در عروه و شیخ انصاری در کتاب النکاحش و برخی از محققین ذکر شده است.

لذا مراد از مفسده و ريبه ای که فقها حکم به حرمت آن داده اند و مسأله ای که دارای مفسده و ريبه باشد را حرام میدانند، به هر چیزی گفته می شود که زمینه گناه را برای انسان فراهم می کند.

سخنان برخی از بزرگان در این مسأله :

ورزش حرفه‌ای زنان مسلمان با تاکید بر ضرورت رعایت پوشش اسلامی/۱۳۵

فاضل هندی در تعریف «ریبه» می‌گوید: ریبه، حالتی است که از نگاه به نامحرم، به ذهن و دل انسان خطور می‌کند و به معنای لذت بردن یا ترس از افتتان نیست... و ممکن است ریبه را به معنای مفتون و فریفته شدن، تعمیم دهیم؛ زیرا لغت «راب» به معنای واقع شدن در اضطراب می‌باشد (فاضل هندی، ۱۱۳۷: ۷/۲۳). ظاهراً مراد از «ریبه» ترس وقوع در حرام است و شاید از این معنا تعبیر به «خوف فتنه» شود (نجفی، ۱۴۳۲: ۱۵/۶۳۸).

۱-۱۰ ورزش حرفه‌ای بانوان و حجاب اسلامی

ورزش به آن صورت که شغل محسوب شده و تمام وقت شبانه روزی و سال فرد را تحت تأثیر قرار دهد و به آن هیچ گونه نگاه ابزاری جهت تندرستی نگردد؛ بلکه جهت درآمد زایی و همچون فعالیت اصیل توجه گردد. در این حالت آن فرد دیگر هیچ گونه فراغ بالی جهت رسیدگی به امور شخصی و تقویت و تکامل قوای روحی خود نخواهد داشت.

با توجه به نکاتی که بیان شده (حجاب از منظر قرآن، روایات و نهج البلاغه، فلسفه حجاب در قرآن از بیانات بزرگان، بیان استفتائات مراجع عظام تقلید) این مطلب به‌خوبی درک می‌گردد که حضور بانوان در ورزش حرفه‌ای با داشتن حجاب کامل اسلامی با رعایت تمام شئون و جوانب و همه واجبات آن محل نظر و غیر قابل جمع می‌باشد و از آنجایی که حجاب صرف پوشش و ستر بدن نمی‌باشد و حجاب کامل یعنی «به دور از نگاه‌های غیرانسانی و شهوت آمیز نامحرم بودن» و همچنین «مورد جلب و توجه نامحرم قرار نگرفتن»؛ لذا امکان برگزاری ورزش حرفه‌ای در معرض نگاه نامحرم آن‌هم با حجاب کامل اسلامی غیرقابل جمع می‌باشند.

با توجه به آیه ۳۱ سوره مبارکه نور در می‌یابیم خداوند متعال خطاب به زنان باایمان می‌فرماید: دیدگان خود را از هر نامحرمی فروبندید و پاک‌دامنی بورزید و زیورهای خود را آشکار نگردانید و باید روسری خود را بر گردن خویش بیندازید و زیورهای تان را جز برای شوهرانتان یا پدران

آشکار نکنید و همچنین پاهای خود را به گونه‌ای به زمین نکوبید تا آنچه از زینت‌های شان نهفته آشکار گردد.

به خوبی قابل برداشت است که یک بانوی اسلامی و با حجاب کامل و عفاف کامل نباید خود را در منظر و دیدگان نا محرم قرار دهد و اسباب سوء نظر دیگران و کامیابی دیگران را فراهم آورد.

همچنین با توجه به آیه ۵۹ سوره مبارکه احزاب خداوند متعال به پیامبر می‌فرماید: به همسران و دخترانت و زنان مؤمن بگو جلباب‌های خود را بر خویش فرو افکنند تا این کار موجب شناخته شدن آن‌ها گردد و از اذیت و آزار در امان بمانند.

به خوبی یافت می‌شود که توصیه قرآن کریم و اسلام به یک بانوی اسلامی در مسئله حجاب این چنین است که می‌خواهد وی را بطور کامل البته بدون رسیدن به عسرو حرج، از دیدگان نامحرمان محفوظ و مستور بدارد.

با در کنار قرار دادن این دو آیه شریفه و آیات دیگر حجاب در کنار مسئله مفسده و ریه که به معنای «ترس از وقوع در حرام» است نیز به خوبی قابل برداشت است که مسئله ورزش حرفه‌ای بانوان در منظر نگاه نامحرمان چه در عرصه کشوری و چه خارجی منافات با مسئله حجاب دارد و یا حداقل جای تأمل بسیار دارد؛ یعنی اگر فرض بگیریم بانوان ورزشکار ما با رعایت تمام دستورالعمل‌های احکام مربوط به پوشش و حجاب از جمله پوشاندن سر و گردن و بدن به صورت کامل و بدون رنگ خاص و چسبندگی آن، مسئله مفسده و ریه نیز در این مسئله خود به تنهایی نیز قدرت مقابله با امکان برگزاری ورزش حرفه‌ای را خواهد داشت؛ چراکه نفس حرکات ورزشی در مقابل نامحرمان نیز خود جلب توجه آنان را در پی خواهد داشت.

و با توجه به استفتائات مراجع عظام تقلید این نکته به خوبی قابل برداشت است که جلب توجه کردن خود معیار و ملاکی بر محسوب نشدن حجاب است.

و همچنین با توجه به استفتائات مراجع عظام تقلید حجاب کامل فارغ از مسئله جلب توجه و مفسده فقط پوشش سر و مو نیست و تمام بدن به جز گردی صورت و دو دست تا مچ استثناء

شده است و این استثنا نیز فقط برای آسایش و عدم عسرو حرج برای بانوان است؛ چرا که همانطور که در متن و در قسمت استفتاءات آمده در صورتی که زن می‌داند مرد نامحرم به قصد لذت به صورت و دست‌های معمولی زینت نشده او نگاه می‌کند در این فرض نیز باید حتی صورت و دو کف دست خود را هم بپوشاند باز می‌توان مسئله ورزش حرفه‌ای بانوان را از این منظر نیز مورد بحث و بررسی قرار داد مگر این که کسی بگوید علم به نگاه شهوت آمیز نداشتن کفایت می‌کند در جواز این امر که آنگاه با مسئله مفسده و احتمال وقوع در حرام می‌توان به مقابله با آن پرداخت.

۲. جایگاه زن در اسلام و ورزش بانوان در عرصه کشوری و بین المللی

جایگاه زن در اسلام، جایگاهی بسیار والا و در رسیدن به کمالات معنوی و انسانی که هدف از خلقت انسان است هیچ گونه تفاوتی با مردان ندارند، چه بسا به خاطر لطیف تر بودن خلیات آنها در رسیدن به اهداف نیز سریع تر باشند.

اسلام نظر خاص بر شما بانوان دارد. اسلام در وقتی که ظهور کرد در جزیره العرب بانوان حیثیت خودشان را پیش مردان از دست داده بودند؛ اسلام آنها را سربلند و سرافراز کرد، اسلام آن‌ها را با مردان مساوی کرد. عنایتی که اسلام به بانوان دارد بیشتر عنایتی است که بر مردان دارد. مردان بر ملت‌ها حق دارند و زن‌ها حق بیشتر دارند. زن‌ها مردان شجاع را در دامن خود بزرگ می‌کنند. قرآن کریم انسان ساز است و زن‌ها نیز انسان ساز. وظیفه زن‌ها انسان سازی است.... مقام زن والاست، عالی رتبه هستند..... ما می‌خواهیم زن به مقام والای انسانیت خودش باشد نه ملعبه باشد، نه ملعبه در دست مرد‌ها باشد، در دست اراذل باشد (خمینی، ۱۳۸۵: ۶/۲۹۹).

مرد به طور قطع از نظر جسمانی بر زن تفوق دارد. از نظر مغز و فکر نیز تفوق مرد لااقل قابل بحث است. زن در این دو جبهه در برابر مرد قدرت مقاومت ندارد. ولی زن از طریق عاطفی و قلبی همیشه تفوق خود را بر مرد ثابت کرده است. حریم نگه داشتن زن، میان خود و مرد یکی از وسائل مرموزی بوده است که زن برای حفظ مقام و موقعیت خود در برابر مرد از آن استفاده

کرده است. اسلام زن را تشویق کرده است که از این وسیله استفاده کند. اسلام مخصوصاً تأکید کرده است که زن هر اندازه متین‌تر و با وقارتر و نحیف‌تر حرکت کند و خود را در معرض نمایش نگذارد، برای مرد احترامش افزوده می‌شود (رک: مرتضی، مطهری، کتاب نظام حقوق زن در اسلام).

۲. جایگاه زن مسلمان در نگاه رهبر معظم انقلاب

۲-۱ تفاوت نداشتن مرد و زن در ارزشهای الهی و انسانی در دیدگاه اسلام

نگاه اسلام این است که زن و مرد از لحاظ ارزش های انسانی برابرند: **إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ**؛ مرد مسلمان و زن مسلمان در مورد ارزشهای الهی و انسانی هیچ تفاوتی با همدیگر ندارند. وظایف مشترکی هم هر دو دارند؛ وظیفه‌ی امر به معروف مشترک است، وظیفه‌ی خدمت مشترک است، وظیفه‌ی جهاد فی سبیل الله [برای] هر کدام به نوعی مشترک است، مربوط به مرد یا مربوط به زن ویژه نیست. هر کدام هم وظایف ویژه‌ای دارند؛ زن وظایفی دارد، مرد وظایف ویژه‌ای دارد که خدای متعال به خاطر اداء همین وظایف ویژه، ترکیب ساختمان جسمی و روحی آنها را هم متناسب با آن وظیفه بنا کرده و خلق کرده. بنابراین این نگاه اسلام و نگاه جمهوری اسلامی به زن است، و ما به این نگاه افتخار میکنیم؛ ما سر تا پا اعتراض به منطق غربی و روش غربی و سبک زندگی غربی در مورد زنیم؛ معتقدیم آنها به زن دارند ظلم میکنند (خامنه ای، ۱۳۹۹/۱۱/۱۵).

۲-۲ زن، آئینه‌ای برای کل جامعه

در اسلام وقتی برای مؤمن نمونه می‌خواهند مشخص بکنند، نمونه‌ی زن معین میکنند. «و ضرب الله مثلا للذین امنوا امراً فرعون»؛ این نفر اول، «و مریم ابنت عمران»، نفر دوم؛ نمونه برای للذین آمنوا، دو زن. نمونه برای للذین كفروا هم دو زن: «امرات نوح و امرات لوط كانتا تحت

ورزش حرفه‌ای زنان مسلمان با تاکید بر ضرورت رعایت پوشش اسلامی/۱۳۹

عبدین من عبادنا ... فحائتاها». یعنی زن را نه فقط محور و عبرت و آئینه‌ای برای زنان، بلکه برای کل جامعه قرار می‌دهد. میشد یک مرد انتخاب نکنند. نه، این در مقابله‌ی با آن نگاه انحرافی و غلطی است که نسبت به زنان وجود داشته. این نگاه، همیشه هم تحقیرآمیز نبوده؛ اما همیشه غلط بوده (خامنه‌ای، ۱۳۸۸/۰۷/۲۸).

۲-۳ تفاوت نداشتن بین زن و مرد در جنبه الهی و بشری

اسلام طرفدار تکامل بشر است. برای اسلام، زن و مرد هیچ فرقی ندارد. برای اسلام، جنس زن یا جنس مرد مطرح نیست؛ تکامل انسانی مطرح است. یک جا سخن از مرد گفته می‌شود، یک جا سخن از زن. به یک مناسبت از زن تجلیل می‌شود، به یک مناسبت از مرد؛ چون دو حصّه‌ی پیکره‌ی بشرند، دو بخش وجود بشری هستند. از لحاظ جنبه‌ی بشری و جنبه الهی، هیچ تفاوتی با همدیگر ندارند. لذا در قرآن آن وقتی که می‌خواهد راجع به انسانهای خوب یا انسانهای بد مثل بزند، از زن مثل می‌آورد: «و ضرب الله مثلاً للذین کفروا امرأة نوح و امرأة لوط». در مورد کسانی هم که مؤمن هستند، مثال می‌زند: «امرأة فرعون». در هر دو جا، مثال و نمونه‌ی کامل راه خطا و راه صواب را از زن ذکر می‌کند؛ یک جا هم راجع به مردان سخن می‌گوید (خامنه‌ای، ۱۳۷۶/۰۷/۳۰).

۲-۴ آرامش، عامل نیازمندی زن و مرد به همدیگر

هدف اسلام در دفاع از حقوق زنان - همان‌طور که گفته شد - این است که زن تحت ستم نباشد و مرد خود را حاکم بر زن نداند. در خانواده، حدود و حقوقی هست. مرد حقوقی دارد، زن هم حقوقی دارد و این حقوق به‌شدت عادلانه و متوازن ترتیب داده شده است. آنچه به نام اسلام است و غلط است، آنها را نمی‌گوییم و از آنها دفاع نمی‌کنیم. آنچه متعلق به اسلام است، بینات اسلام و مسلمانات اسلام است. اینها چیزهایی است که میان حقوق زن و مرد در داخل خانواده توازن قائل است.

شما بینید این آیه‌ی شریفه در مورد زن و مرد - عمدتاً در داخل خانواده - چه می‌فرماید. «و من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً». یعنی از جمله‌ی نشانه‌های قدرت الهی یکی این است که برای شما انسانها، از نوع خودتان و از جنس خودتان همسرانی قرار داد؛ برای شما مردان، زنان را و برای شما زنان، مردان را. از خودتان هستند؛ «من انفسکم»، جنس جداگانه‌ای نیستند، در دو رتبه‌ی جداگانه نیستند؛ همه یک حقیقتند، یک جوهر و یک ذاتند. البته در بعضی از خصوصیات، با هم تفاوت‌هایی دارند؛ چون وظایفشان دو تاست. بعد می‌فرماید: «لتسکنوا الیها». یعنی زوجیت و دو جنسی در طبیعت بشر، برای هدف بزرگی است. آن هدف، عبارت است از سکون و آرامش، تا شما در کنار جنس مخالف خودتان در درون خانواده - مرد در کنار زن، زن در کنار مرد - آرامش پیدا کنید. برای مرد هم آمدن به داخل خانه، یافتن محیط امن خانه، زن مهربان و دوستدار و امین در کنار او، وسیله‌ی آرامش است؛ برای زن هم داشتن مرد و تکیه‌گاهی که به او عشق بورزد و برای او مانند حصن مستحکمی باشد - چون مرد جسماً قویتر از زن است - یک خوشبختی است؛ مایه‌ی آرامش و سعادت است. خانواده این را برای هر دو تأمین می‌کند. مرد برای پیدا کردن آرامش، به زن در محیط خانواده احتیاج دارد؛ زن هم برای یافتن آرامش، به مرد در محیط خانواده نیازمند است - «لتسکنوا الیها» - هر دو برای سکون و آرامش، به هم احتیاج دارند.

مهمترین چیزی که بشر به آن احتیاج دارد، آرامش است. سعادت انسان در این است که از تلاطم و اضطراب روحی در امان و آرامش روحی داشته باشد. این را خانواده به انسان می‌دهد؛ هم به زن و هم به مرد. جمله‌ی بعدی بسیار جالب و زیباست. می‌فرماید: «و جعل بینکم مودة و رحمة». رابطه‌ی درست زن و مرد این است: مودّت و رحمت، رابطه‌ی دوستی، رابطه‌ی مهربانی؛ هم یکدیگر را دوست بدارند و به هم عشق بورزند و هم با یکدیگر مهربان باشند. عشق ورزیدن همراه با خشونت مورد قبول نیست؛ مهربانی بدون محبت هم مورد قبول نیست. طبیعت الهی زن و مرد در محیط خانواده، طبیعتی است که برای زن و برای مرد رابطه‌ای فیما بین به وجود می‌آورد که آن رابطه، رابطه‌ی عشق و مهربانی است: «مودّة و رحمة». اگر این رابطه

ورزش حرفه‌ای زنان مسلمان با تاکید بر ضرورت رعایت پوشش اسلامی/۱۴۱

تغییر پیدا کرد، اگر مرد در خانه احساس مالکیت کرد، اگر به چشم استخدام و استعمار به زن نگاه کرد، این ظلم است، که متأسفانه خیلی از مردان این ظلم را می‌کنند. در محیط بیرون خانواده نیز همین‌طور است. اگر زن محیط امن و توأم با امنیتی برای درس خواندن، برای کار کردن، برای احیاناً کسب درآمد و برای استراحت نداشته باشد، این ظلم و ستمکاری است. هر کس که موجب این ظلم شود، باید قانون و جامعه‌ی اسلامی با او مقابله کند (خامنه‌ای، ۱۳۷۶/۰۷/۳۰).

۲-۵ خضوع نداشتن زن در مقابل نامحرم عامل حفظ کرامت زن

اسلام با کار کردن زن موافق است. نه فقط موافق است، بلکه کار را تا آن‌جا که مزاحم با شغل اساسی و مهمترین شغل او، یعنی تربیت فرزند و حفظ خانواده نباشد، شاید لازم هم می‌داند. یک کشور که نمی‌تواند از نیروی کار زنان در عرصه‌های مختلف بی‌نیاز باشد! اما این کار نباید با کرامت و ارزش معنوی و انسانی زن منافات داشته باشد. نباید زن را تذلیل کنند و او را وادار به تواضع و خضوع نمایند. تکبر از همه‌ی انسانها مذموم است، مگر از زنان در مقابل مردان نامحرم! زن باید در مقابل مرد نامحرم متکبر باشد. «فلا تخضعن بالقول» در حرف زدن مقابل مرد نباید حالت خضوع داشته باشد. این، برای حفظ کرامت زن است. اسلام این را می‌خواهد و این الگوی زن مسلمان است (خامنه‌ای، ۱۳۷۱/۰۹/۲۵).

۲-۶ زن مایه‌ی سکونت و آرامش است

آن کسانی که کانون خانواده را تحقیر می‌کنند، خیانت می‌کنند؛ هم به ملت، هم به زن [یعنی] به جامعه‌ی زنان. آن کسانی که وانمود میکنند عدالت جنسیتی به این است که در همه‌ی میدانهایی که مردها وارد می‌شوند، زن‌ها هم باید وارد بشوند، اینها خیانت می‌کنند به اعتماد زن و به حرمت و شخصیت و هویت زن. زن محترم است، هیچ‌کس هم نگفته که زن در میدانهای اجتماعی وارد نشود یا مسئولیت نگیرد یا علم پیدا نکند؛ نه، امروز جزو بهترین دانشمندان ما،

جزو بهترین نویسندگان ما، جزو بهترین شخصیت‌های فرهنگی ما، زنان بی‌شماری هستند که امروز در جامعه‌ی ما حضور دارند؛ این هم هنر انقلاب است؛ این را بدانید، قبل از انقلاب چنین چیزی وجود نداشت! بسیار بسیار محدود بودند کسانی از زنان که توانسته باشند به رتبه‌های عالی علمی و فرهنگی و ادبی و مانند اینها برسند؛ امروز بسیار زیادند؛ این هنر انقلاب بود که این کار را کرد؛ این به‌خاطر همین است که الگوی زن مسلمان اصلاً این است؛ اما درعین حال مدیر خانواده زن است، محورِ کانونِ خانواده زن است، مهم‌تر از همه‌ی مشاغل زن، مادری، همسری و ایجاد آرامش و سکینه است. وَ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا؛ مایه‌ی سکونت و آرامش است؛ این خصوصیت زن در اسلام است و در روز زن این چیزها را بایستی انسان توجّه کند. البته به بانوان محترم ایرانی و مسلمان و مؤمن به این مفاهیم اسلامی و قرآنی، توصیه می‌کنیم که اینها را حفظ کنند، روزبه‌روز افزایش بدهند؛ از آفتهایی مثل اسراف، مثل چشم و هم چشمی‌های منفی - مثل رقابتهای منفی، مثل الگو گرفتن از زن منحرف غربی - پرهیز کنند؛ مراقب خودشان باشند. زن مسلمان، امروز در کشور ما سرافراز است. زن ایرانی این امتیاز را دارد که هویت مستقل فرهنگی دارد و تحت تأثیر دیگران قرار نمی‌گیرد؛ این را باید در خودتان حفظ کنید (خامنه‌ای، ۱۳۹۶/۱۲/۱۷).

با توجه به نکات یاد شده، ارزش و جایگاه ویژه‌ای که اسلام برای یک زن در نظر گرفته است به خوبی ترسیم می‌گردد، چرا که اسلام زن را علاوه بر اینکه شأنیتش رسیدن به تکامل و اهداف بلند است، در رساندن دیگران به این هدف نیز مؤثر می‌داند، از جمله ایفای نقش مادری در بستر خانواده که ایفای این نقش مهم تأثیر فراوان و غیر قابل جایگزینی در تربیت فرزندان و همسران دارد که در نتیجه موجب ارتقای جامعه و شکوفایی می‌شود.

همانطور که از سخنان علما و بزرگان دینی که از دین اسلام آموخته اند داستیم که جایگاه زن در اسلام یک جایگاه رفیع و ارزشمند است، اما متأسفانه غرب در مبانی شان این امر را قبول ندارند و این مسأله را به کل جهان نیز سرایت داده اند که زن جایگاهی ندارد جز مورد ملعبه قرار

ورزش حرفه‌ای زنان مسلمان با تاکید بر ضرورت رعایت پوشش اسلامی/۱۴۳

گرفتن. البته نه با این بیان صریح بلکه با نقشه‌هایی که برای بانوان ترسیم می‌کنند و هیچ‌گونه هدفی برای آنان تعریف نمی‌کنند.

با این توضیحات حضور بانوان در عرصه ورزش حرفه‌ای آن‌هم در منظر نامحرمان شایسته یک بانوی تراز اسلامی نیست. چرا که همانطور که بیان شد ورزش حرفه‌ای تمام وقت و تمام قوا را درگیر خود می‌کند و با این اوصاف وقت و توان و تمرکزی بر روی پیشرفت روحی و ایفای نقش و وظیفه همسر داری و مادری نخواهد بود، چرا که هدف از خلقت انسان‌ها و رشد و تعالی انسان‌ها مربوط به بعد روحی است و هرچند بعد جسمی انسان نیز دارای اهمیت است؛ لکن در سالم نگاه داشتن که آن‌هم نیازی به ورزش حرفه‌ای و در منظر نگاه مردان، نیست.

نتیجه‌گیری:

انسان کمال طلب در جهت رشد و تعالی خود از مرکبی به نام جسم استفاده می‌کند؛ ورزش کردن صحیح و اصولی در حدی که موجب سلامت جسم و تندرستی شود ممدوح و مناسب است؛ اما باید در نظر داشت آن ورزشی که موجب صحت و کمک کار حرکت و تکامل است، ورزشی است که هم از نظر زمانی و از لحاظ جسمی تمام وقت و تمام قوای بدنی را درگیر خود نکند، چرا که در این صورت نقض غرض خواهد شد.

با توجه به شیوع ورزش بانوان ضرورت علم و آگاهی بانوان نسبت به منافات داشتن یا نداشتن این نوع ورزش‌ها با حجاب و جایگاه مهم زن در اسلام، ضرورت مطرح کردن این بحث بیش از پیش نمایان می‌شود؛ تا بانوان کشورمان این مسأله را هم از جهت حجاب و هم از جهت جایگاه بانوی تراز اسلام مورد بررسی قرار دهند و ما نیز در این پژوهش سعی بر گام نهادن در این هدف داشتیم.

با بررسی جوانب ورزش بانوان در سطح حرفه‌ای و در منظر نامحرمان، از آنچه بیان گردید نتیجه گرفته می‌شود که:

۱- ورزش به آن صورت که شغل محسوب شده است و تمام وقت شبانه روزی و سال فرد را تحت تاثیر قرار می دهد موجب می شود آن فرد دیگر، هیچ گونه فراغ بالی جهت رسیدگی به امور شخصی و تقویت و تکامل قوای روحی خود نخواهد داشت.

۲- توجه به بیان احکام حجاب و استفتائات از مراجع عظام تقلید، این مطلب به خوبی درک می گردد که حضور بانوان در ورزش حرفه ای با داشتن حجاب کامل اسلامی با رعایت تمام شئون و جوانب و همه واجبات آن محل نظر و غیر قابل جمع می باشد و از آنجایی که حجاب صرف پوشش بدن نمی باشد و حجاب کامل یعنی به دور از نگاه های غیرانسانی و شهوت آمیز نامحرمان بودن و همچنین مورد جلب و توجه نامحرم قرار نگرفتن؛ لذا برگزاری ورزش حرفه ای در معرض نگاه نامحرمان، آن هم با حجاب کامل اسلامی بسیار دشوار می باشد.

۳- با توجه به استفتائات مراجع عظام تقلید و احکام حجاب اسلامی که برگرفته از کتاب و سنت است، حجاب کامل فارغ از مسئله جلب توجه و مفسده، فقط پوشش سر و مو نیست و تمام بدن به جز گردی صورت و دو دست تا مچ استثناء شده است و این استثنا نیز فقط برای آسایش و عدم عسر و حرج برای زنان است چرا که همانطور که در متن و در قسمت استفتاءات آمده در صورتی که زن می داند مرد نامحرم به قصد لذت به صورت و دست های معمولی زینت نشده او نگاه می کند، در این فرض نیز باید حتی صورت و دو کف دست خود را هم بپوشاند؛ باز می توان مسئله ورزش حرفه ای بانوان را از این منظر نیز مورد بحث و بررسی قرار داد، مگر آن که کسی بگوید علم به نگاه شهوت آمیز نداشتن در جواز این امر کفایت می کند، که آنگاه با مسئله مفسده و احتمال وقوع در حرام می توان به مقابله با آن پرداخت.

۴- اگر در مسأله حجاب ورزشکاران به این نتیجه رسیدیم که امکان برگزاری ورزش با قیود ذکر شده با رعایت کامل حجاب اسلامی قابل تحقق است، که امتناع عقلی و وقوعی هم ندارد، لکن با مطرح کردن مسأله احتمال فساد و ریه که همه فقها حکم به حرمت وقوع در امری که احتمال فساد و یا بیراهه رفتن در مسیر انسانی دارد، داده اند، ورزش حرفه ای بانوان در منظر نامحرمان را می توان از این جهت مورد بررسی قرار داد و در نتیجه چون اینچنین ورزشی دارای

ورزش حرفه‌ای زنان مسلمان با تاکید بر ضرورت رعایت پوشش اسلامی/ ۱۴۵

احتمال مفسده است، آن هم به علت فضای نامناسب آن عموماً، لذا می توان مجدداً به این نتیجه برسیم که ورزش حرفه ای بانوان در معرض دید نامحرمان، از نظر اسلام غیر قابل تحقق است.

۵- ارزش و جایگاه ویژه ای که اسلام برای یک زن در نظر گرفته است این است که اسلام زن را علاوه بر اینکه شأنتش رسیدن به تکامل و اهداف بلند است، در رساندن دیگران به این هدف نیز مؤثر می داند، از جمله ایفای نقش مادری در بستر خانواده که ایفای این نقش مهم تأثیر فراوان و غیر قابل جایگزینی در تربیت فرزندان و همسران دارد که در نتیجه موجب ارتقای جامعه و شکوفایی می شود.

با این توضیحات حضور بانوان در عرصه ورزش حرفه ای، آن هم در منظر نامحرمان شایسته یک بانوی تراز اسلامی نیست. چرا که همانطور که بیان شد ورزش حرفه ای تمام وقت و تمام قوا را درگیر خود می کند و با این اوصاف وقت و توان و تمرکزی بر روی پیشرفت روحی و ایفای نقش و وظیفه همسر داری و مادری نخواهد بود، چرا که هدف از خلقت انسان ها و رشد و تعالی انسان ها مربوط به بعد روحی است و هرچند بعد جسمی انسان نیز دارای اهمیت است؛ لکن در سالم نگاه داشتن که آن هم نیازی به ورزش حرفه ای نیست.

فهرست منابع

۱. قرآن کریم
۲. نهج البلاغه
۳. آمدی، عبدالواحد بن محمد (۱۴۱۰ ق). *غرر الحکم*، محقق: سید مهدی، رجایی. قم: دارالکتاب الاسلامی.
۴. جوادی، عبدالله (۱۳۹۷). *فطرت در قرآن*، قم: مرکز نشر اسراء.
۵. جوادی، عبدالله (۱۳۹۸). *زن در آیینه جلال و جمال*، قم: مرکز نشر اسراء.

۶. الجوهري، ابونصر (۱۳۷۶ق). الصحاح تاج اللغة و صحاح العربية، بيروت: دار العلم للملايين.
۷. حرعاملی، محمدبن حسن (۱۴۱۴)، وسائل الشيعة الي تحصيل مسائل الشريعة، قم: مؤسسة آل البيت عليهم السلام لاحياء التراث.
۸. خامنه ای، سید علی، سایت KHAMENEI.IR، بیانات در دیدارهای مختلف.
۹. خمینی، روح الله (۱۳۸۵). صحیفه امام: مجموعه آثار امام خمینی، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
۱۰. زبیدی واسطی، سید مرتضی حسینی (۱۴۱۴ق). تاج العروس من جواهر القاموس، بیروت: دارالفکر.
۱۱. طباطبایی، سید محمد حسین، (۱۳۷۸). تفسیر المیزان، مترجم: سید محمد باقر موسوی همدانی، قم: انتشارات اسلامی.
۱۲. طبرسی، فضل بن حسن، (۱۳۸۴)، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، تهران: ناصر خسرو.
۱۳. فاضل هندی، محمد بن حسن (۱۱۳۷ق)، کشف اللثام و الإبهام عن قواعد الأحكام، قم: انتشارات اسلامی.
۱۴. قمی، شیخ عباس (۱۳۴۴). سفينة البحار و مدينة الحكم و الآثار، قم: اسوه.
۱۵. مجلسی، محمد باقر (۱۳۱۵). بحار الانوار الجامعة لدرر اخبار الائمة الاطهار عليهم السلام، دارالکتب الاسلامیه.
۱۶. مطهری، مرتضی (۱۳۹۸). نظام حقوق زن در اسلام، تهران: انتشارات صدرا.
۱۷. نجفی، محمد حسن (۱۴۳۲ق). جواهر الکلام فی شرح شرائع الإسلام، قم: انتشارات اسلامی.